

Utbildningsinspektion i Varekils skola, grundskola F-6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Sammanfattande bedömning	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	3
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Varekils skola den 19 januari samt den 20 mars 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Varekils skola, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Varekils skola intervjuades rektorn, vikarierande rektor, skolans lärare, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i alla årskurser samt förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Varekils skola	Antal elever
Skolbarnsomsorg	101
Förskoleklass	29
Grundskola	159

Varekils skola är belägen i orten Varekil på Orust. Skolverksamheten består av förskoleklassen och grundskola 1–6. Verksamheten organiseras i åldersintegrerade klasser i årskurserna 2 och 3, i övrigt är klasserna grupperade efter ålder. Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i arbetslag. Rektorn är också enhetschef med ett övergripande ansvar också för förskoleverksamhet och fritidsgård. Rektorn är även ansvarig för grundskola, skolbarnsomsorg samt fritidsgården. En förskolechef är ansvarig för förskolan som är belägen i direkt anslutning till skolan. Vid inspektionstillfället vikarierar den förskolechefen till den del som rektorn är tjänstledig, d.v.s. en dag per vecka.

Omgivningen präglas av landsbygd och en stor andel elever åker skolskjuts till skolan.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Varekils skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Varekils skola har god kvalitet. Skolans kunskapsresultat är goda i svenska, engelska och matematik och ligger i linje med de nationella målen. Skolans elevvårdsarbete är mycket systematiskt och målinriktat och bidrar sannolikt i hög grad till de goda resultaten. Eleverna utvecklar också andra kunskapskvaliteter som att argumentera och reflektera, exempelvis över demokratiska och etiska dilemman. Det råder i allmänhet en god och öppen stämning mellan elever och lärare.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevers möjlighet till delaktighet och inflytande över planeringen av skolarbetet, undervisningens innehåll och form bör förbättras.
- Undervisningen bör i större utsträckning utgå från elevernas erfarenheter och behov.
- Inspektörerna bedömer också att elevernas medvetenhet om målen i de olika ämnena bör förbättras.
- Skolan bör följa elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.
- Undervisningen i svenska som andraspråk bör ses över så att undervisningen följer kursplanen i ämnet.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Undervisning i modersmål anordnas inte för elever som har rätt till det (2 kap. 9 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskapsresultat

Skolan använder sig av de nationella ämnesproven för årskurs 5. Resultaten på nationella ämnesprov för årskurs 5 år 2005 visar att nästan samtliga elever uppnått målen i svenska, engelska och matematik. Elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen är inte systematiskt dokumenterade. Inspektörerna bedömer att skolan bör följa upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen. Skolans lärare hänvisar till individuella utvecklingsplaner som ett led i att följa varje elevs kunskapsutveckling.

Inspektörerna har talat med ett flertal elever om trygghet och trivsel i skolan. Inspektörernas intryck vid dessa samtal är att de flesta eleverna trivs och är trygga i skolan. Det visar även de årliga arbetsmiljöenkäterna som skolan genomför för bl.a. elever. Elever som inspektörerna samtalat med anger samtidigt att det förekommer att elever kränker andra elever och några elever kan känna sig otrygga, vilket också enkäterna indikerar. De tror också att det finns elever som känner sig utanför. Eleverna berättar också att problemen uppmärksammas av vuxna och att det bl.a. finns kamratstödjare. Lärarna känner igen elevernas berättelser, och berättar att det förekommer konflikter, men att det reds ut med hjälp av skolans personal när de får kännedom om dessa. Kränkande behandling i form av mobbning förekommer ibland utreds och åtgärdas av skolans mobbningsteam. Inspektörernas intryck vid samtal med föräldrar är att det kan finnas skäl för skolan att informera och förankra skolans värdegrundsarbete med föräldrarna.

Sammanfattning

Sammantaget bedömer inspektörerna att resultatet av kunskapsutvecklingen i svenska, engelska och matematik är goda. Inspektörerna bedömer att skolans elever till övervägande del känner trygghet och trivsel. Inspektörerna bedömer att skolan bör skall följa upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

För att förebygga mobbning och kränkningar arbetar skolan med bl.a. värderingsövningar, samtal i grupp och kamratstödjare. Det finns ett mobbningsteam på skolan som eleverna känner till. För arbetet med att utreda och åtgärda signaler om att någon elev blir utsatt för mobbning finns rutiner som är väl inarbetade. Mobbningsteamets uppgift är främst att utreda och åtgärda signaler om att någon elev blir mobbad. Det förekommer även att man har s.k. allvarssamtal när någon elev betett sig illa. Konflikter som uppstår mellan elever hanteras i första hand av klasslärarna direkt när situationen uppstått. Inspektörernas bedömning är att skolan arbetar för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Eftersom det inträffar att elever trots insatser inte känt sig trygga bör detta arbete om möjligt intensifieras.

Skolans handlingsprogram har nyligen omarbetats för att omfatta det vidare begreppet kränkande behandling men där saknas perspektivet vuxen-elev. Enligt nya bestämmelser skall varje verksamhet från och med den 1 april 2006 ha en likabehandlingsplan. Planen skall syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall årligen följas upp och ses över. Inspektörerna vill påpeka att skolan beaktar alla former av kränkande behandling vid arbetet med att upprätta en likabehandlingsplan.

Skolans elever har klassråd och elevråd. Klassråd beskrivs av eleverna som en möjlighet att ta upp det man är missnöjd med, exempelvis regler. I elevrådet tar man upp önskemål om exempelvis utrustning på skolgården. Elevrådet anser spontant att de inte har så stor möjlighet att få igenom förslag de lagt, och förstår inte alltid varför. Elevernas upplevelse är att de inte är delaktiga i att planera arbetet i skolan, vilket också är inspektörernas bedömning. Det inflytande eleverna refererar till är att de får välja arbete när de gjort färdigt det som läraren angivit skall göras under ett arbetspass. Inspektörerna ser att eleverna har möjlighet till visst inflytande genom att de i undervisningen ibland ställs inför olika valsituationer inom en bestämd ram. Elevers möjlighet till delaktighet och inflytande över planering av skolarbetet, undervisningens innehåll och form kan enligt inspektörernas bedömning utvecklas.

Inspektörerna bedömer också att elevernas medvetenhet om målen i de olika ämnena bör förbättras. När inspektörerna frågar eleverna varför de genomför olika moment i respektive ämne kan eleverna i mycket liten grad referera till vad lärandet går ut på, exempelvis att det finns särskilda kunskapsmål att uppnå i olika ämnen eller att de skall utveckla olika kompetenser. Att eleverna känner till vad deras lärande skall leda till och varför är en förutsättning för att eleverna skall kunna ta ansvar och kunna utöva inflytande över sitt lärande. Arbetet med att medvetandegöra eleverna om målen för utbildningen har också aktualiserats genom kravet på att det skall finnas en individuell utvecklingsplan för varje elev. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Inspektörerna vill därför framhålla vikten av att skolan upprättar dessa planer.

Vid skolan finns ett verksamhetsråd bestående av föräldrar, personal och elever. Föräldrar i verksamhetsrådet är överlag mycket nöjda med skolan och samarbe-

tet med hemmet. Vid inspektionen framkommer ändå att det förekommit att föräldrar varit missnöjda med samarbetet med skolans personal. Skolans rektor menar att det i vissa fall inte varit möjligt att lösa konflikter som uppstått mellan hem och skola.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I arbetsplanen anges att skolan vill tillvarata de kunskaper och erfarenheter eleven har med sig. Likaså skall många olika arbetssätt användas för att ge eleverna möjligheter att välja det som passar dem bäst. Skolan vill vidare ge eleverna att reflektera över sitt eget lärande. Inspektörerna konstaterar att innehållet i skolans arbetsplan mycket väl överensstämmer med de intentioner som Lpo 94 innehåller. Inspektörerna ser emellertid inte så många inslag av det som uttrycks i arbetsplanen. I huvudsak är lektionernas innehåll och organisation sådant att eleverna arbetar med ett innehåll och ett arbetssätt som läraren i huvudsak i förväg bestämt. Inspektörerna konstaterar att det i vissa fall finns klara strategier och motiv från lärarens sida till att alla elever arbetar med samma innehåll. I flera andra fall ser inspektörerna att elevernas lärande inte utgår från elevernas tidigare erfarenheter och kunskaper, med få inslag av individualisering. Flera elever, särskilt i de yngsta klasserna menar att de inte får tillräckliga utmaningar, ”det är för lätt”. Det sammantagna intrycket vid lektionsbesök, granskning av elevarbeten, samtal med elever och granskning av skolans egna uppföljningar är att skolan har en bit kvar innan innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen är det som uttrycks i skolans arbetsplan och som också uttrycks i Lpo 94. Inspektörerna konstaterar att skolan har väl inarbetade rutiner för att identifiera, utreda och ge stöd åt de elever som är i behov av stöd och som riskerar att inte nå målen. Särskilt stöd erbjuds de elever som riskerar att inte nå målen. Stöd erbjuds både individuellt och inom klassens ram. Att specialpedagogens och speciallärares arbete med stöd och handledning betyder mycket för skolans goda måluppfyllelse bekräftas av elever och rektor. Inspektörerna bedömer att undervisningen i skolan i högre grad bör utgå från elevernas tidigare erfarenheter.

Utvärdering av och bedömning av lärandet

Elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska och matematik följs upp systematiskt genom bl.a. diagnostiska prov och kartläggning av läs- och skrivutvecklingen. Nationella ämnesprov genomförs i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. För varje elev görs sedan en kunskapsprofil som redovisas av läraren vid utvecklingssamtalet vilket genomförs en gång per termin. Resultaten följs även upp och analyseras på klassnivå och skolnivå. Analysen ligger till grund för förslag till förändringar i undervisningen för att ytterligare förbättra måluppfyllelsen. Elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen följs upp genom att läraren bland annat bedömer elevernas arbete i läroböcker, inlämningsuppgifter, prov med mera. Någon mer systematisk uppföljning liknande den för svenska och matematik görs inte. Av kursplanerna i samtliga grundskolans ämnen framgår de mål som eleverna i årskurs 5 minst skall ha uppnått också i övriga ämnen. Inspektörernas bedömning är att skolan behöver förbättra uppföljningen av kunskapsutvecklingen även i dessa ämnen.

Ledning och intern kommunikation

Rektorn har i flera år varit rektor för Varekils skola. Rektorn har pedagogisk utbildning och har genomgått rektorsutbildningen. Förskolechefen, som vikarierar för rektorn, har även hon pedagogisk utbildning och erfarenhet. Enligt skollagen skall rektorn vara förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och verka för skolans utveckling. Rektorn bedömer att hon är väl förtrogen med verksamheten även om hon inte ofta besöker verksamheterna. Som stöd i arbetet med skolans utveckling har rektorn en samordningsgrupp som initierar och tar upp frågor kring skolans utveckling. Skolan har enligt rektorn arbetat mycket med värdegrundsfrågor. Skolans personal uppfattar rektorn som insatt i skolans verksamhet, förändringsbenägen och ser till helheten på hela skolan. Skolans lärare ifrågasätter om rektorn ges möjlighet att vara helt förtrogen men påtalar att rektorn känner väl till eleverna och deltar aktivt i elevvårdsarbetet. När rektorn inte är i tjänst vänder sig skolans personal till den vikarierande rektorn. Rektorn träffar regelbundet kommunens förvaltningschef och andra rektorer. Då tas gemensamma frågor upp till diskussion och rektorerna får information i kommunövergripande frågor.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

I skolans arbetsplan anger skolan att den vill ha en kontinuerlig utvärdering av både skolans arbetsformer och elevers lärande. Skolans personal genomför regelbundna uppföljningar av verksamheten och gör de bedömningar som ligger till grund för skolans kvalitetsredovisning. Vid samtal med lärare framkommer att de önskar mer diskussioner kring pedagogiska frågor. Tid finns avsatt för ”pedagogiska caféer” som dock enligt lärare ofta behandlar uppföljningar, enkäter m.m. som initierats utifrån.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. skall varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Varekils skola upprättar årligen en skriftlig kvalitetsredovisning. Som ett led i detta fyller personalen i ett databaserat material som lämnas till rektorn. Det databaserade materialet bygger på BRUK, ett självvärderingsinstrument som kommunen centralt beslutat skall användas vid framtagandet av skolans kvalitetsredovisning. Rektorn sammanställer sedan personalens material i skolans kvalitetsredovisning. De prioriterade områdena i kvalitetsredovisningen, de samma i hela kommunen för 2005, är Mobbning och annan kränkande behandling, Individualisering samt Utvecklingssamtal. Rektorn menar att de områden som skolorna skall redovisa enligt kommunens prioriteringar, också är angelägna för Varekils skola. Skolans kvalitetsredovisning uppfyller kraven på vad en kvalitetsredovisning skall innehålla. Vid intervjuerna med personal framgår en viss osäkerhet kring kvalitetsredovisningens syfte och funktion. Inspektörerna vill framhålla att syftet med kvalitetsredovisningen är att vara ett verktyg för förbättringsarbetet i den egna skolan.

Inspektörerna vill påpeka att det fr.o.m. den 15 augusti 2005 finns krav på att kvalitetsredovisningen skall utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal

och elever. Även elevernas vårdnadshavare skall ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Rektorn är medveten om kraven och uppger att skolan arbetar för att ta fram rutiner för dessa gruppers medverkan.

Sammanfattning

Inspektörernas bedömning är att skolan arbetar för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. Inspektörerna konstaterar att skolan har väl inarbetade rutiner för att identifiera, utreda och ge stöd åt de elever som är i behov av stöd och som riskerar att inte nå målen. Elevers möjlighet till delaktighet och inflytande över planering av skolarbetet, undervisningens innehåll och form kan enligt inspektörernas bedömning utvecklas. Inspektörerna bedömer att undervisningen i skolan i högre grad bör utgå från elevernas erfarenheter och behov.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

De elever som tas emot vid skolan tillhör i de flesta fall skolans upptagningsområde. Det är möjligt för föräldrar att välja en annan skola, liksom det är möjligt för föräldrar som tillhör ett annat upptagningsområde att tas emot i Varekils skola. Förskoleklassen erbjuds i den omfattning som bestämmelserna anger. Föräldrar får information om skolans verksamhet genom en informationsfolder och genom regelbundna föräldramöten. Vid föräldramötena informeras föräldrarna bland annat om verksamheternas mål och planering. Föräldrar informeras också av barnets klasslärare genom veckoblad.

Vid skolan finns elever som önskar och som har rätt till modersmålsundervisning men som inte får det. Detta överensstämmer inte med gällande bestämmelser. En inventering av behovet av modersmålsundervisning för alla kommunens skolor har genomförts och kommunen planerar att erbjuda modersmålsundervisning utifrån resultatet av denna inventering. Vid skolan finns även elever som är i behov av svenska som andraspråk. Eleverna får undervisning i svenska som andraspråk men inspektörernas bedömning är att undervisningen bör ses över så att den överensstämmer med kursplanen i ämnet svenska som andraspråk.

Eleverna erbjuds språkval i spanska, tyska och franska. Eleverna får undervisning språkvalet vid Ängås skola, den skola som eleverna övergår till i årskurs 7. Elevens val organiseras i block om åtta veckor, eleverna väljer per termin och flera olika ämnen och ämnesområden erbjuds. Eleverna är nöjda med organisationen och utbudet av elevens val.

Personal

Skolan har förutom skolsköterska också personal med speciell kompetens i form av kurator, specialpedagog och speciallärare. Antal lärare per 100 elever är 8,1 enligt skolans kvalitetsredovisning. Av skolans 16 lärare saknar två utbild-

ning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Skolans rektor och vikarierande rektor har pedagogisk utbildning och erfarenhet. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Skolans personal får kompetensutveckling utifrån skolans behov och till en del även utifrån individuella önskemål och behov.

Skolledning och lärare har tillgång till litteratur om bestämmelserna som gäller för verksamheten.

Materiella resurser

Enligt skolans personal är lokalerna ändamålsenliga för den undervisning som bedrivs. Skolans tillgång till läromedel är till en del inte tidsenlig enligt lärarna och behöver förnyas. Skolan har tillgång till datorer som kan användas i undervisningen i relevant omfattning. Skolans bibliotek används flitigt av eleverna. Eleverna uppskattar att de har möjlighet att påverka bokinköpen till biblioteket genom det biblioteksråd som finns i skolan.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att elevers rätt till modersmålsundervisning inte tillgodoses. Vidare bör undervisningen i svenska som andraspråk se över så att den överensstämmer med kursplanen i ämnet. I övrigt är inspektörernas bedömning att tillgången till utbildning, personal, lokaler samt materiel ger eleverna förutsättningar att nå målen i utbildningen.

Datum	Ort
2006-08-16	Göteborg

Agneta Wennberg
Helén Svelid